

Donderdag 6 februari 2025

Trumps handelstarieven: politieke strategieën en economische gevolgen

In deze extra update duiden wij de internationale politieke strategie van president Trump en de economische impact van internationale invoertarieven en handelsbeperkingen.

Afgelopen weekend stuurde Amerikaans president Donald Trump aan op het instellen van invoertarieven voor goederen uit Canada, Mexico en China. Mexicaanse producten zouden worden belast met een invoerheffing van 25%. Dit zou eveneens voor Canadese producten gaan gelden, met uitzondering van energie, waar een tarief van 10% zou worden opgelegd. Inmiddels zijn de aanvankelijk aangekondigde invoerheffingen van de Verenigde Staten op Canadese en Mexicaanse goederen met een maand opgeschort in ruil voor afspraken over grensbewaking met beide landen.

De aangekondigde invoerheffingen op Chinese goederen gelden voorsnog. Voor dat land geldt een tariefverhoging van 10% voor alle goederen bovenop bestaande tarieven. President Trump liet tegelijkertijd weten dat ook de EU nog aan de beurt zal komen.

De dreiging van invoertarieven

President Trump beoogt met invoertarieven een aantal zaken voor elkaar te krijgen. Daarbij zit er een wezenlijk verschil tussen het effect van het dreigen met invoertarieven en het daadwerkelijk invoeren van deze heffingen. Het dreigen met invoertarieven is voornamelijk onderdeel van bredere internationale onderhandelingsstrategieën en kan dus gezien worden als belangrijk drukmiddel. Door te dreigen met het instellen van invoertarieven, creëert de Amerikaanse president onderhandelingsruimte voor politiek gewin, zoals hij dat in de afgelopen weken al eerder liet blijken in 'onderhandelingen' met Panama en Colombia.

De situatie met Mexico is hier ook een goed voorbeeld van. Nadat Trump invoertarieven had aangekondigd, vond er een gesprek plaats tussen hem en Mexicaans president Claudia Sheinbaum. Als resultaat van dat gesprek zullen onder andere 10.000 Mexicaanse militairen de Amerikaans-Mexicaanse grens bewaken. Een boodschap waarmee Trump, die in zijn verkiezingscampagne hamerde op het tegenhouden van Mexicaanse immigranten, mee thuis kon komen.

De daadwerkelijke economische effecten

De onderbouwing achter het daadwerkelijk instellen van invoerheffingen, is een theoretische stimulering van de eigen economie. De achterliggende reden die Trump en zijn team zien voor het rechtvaardigen van deze importtarieven is de in hun ogen scheve handelsbalans tussen de VS en de betrokken landen. Door invoer van goederen uit het buitenland meer te gaan belasten, wordt het alternatief, nationale productie ('US First'), aantrekkelijker. In theorie stimuleert dit, op termijn, nationale productie van goederen en zorgt het voor banengroei. Echter, de vraag is of dit in de praktijk ook zo uit zal pakken en wat de bijkomende gevolgen zullen zijn.

Het economische effect van dergelijke invoerheffingen is voor de Amerikanen op de korte termijn voornamelijk zichtbaar in hogere kosten van producten die de VS importeren. En dit terwijl het alternatief van (een toename van) nationale productie van deze goederen niet zomaar van de grond komt. De reden dat sommige producten juist geïmporteerd worden, is omdat deze elders in de wereld goedkoper en/of efficiënter gemaakt kunnen worden. De hogere kosten die importheffingen met zich mee brengen, zullen onvermijdelijk leiden tot een stijging van de inflatie. Daarnaast zal een toename van de inflatie door de Amerikaanse centrale bank – de Federal Reserve (FED) – bestreden worden met renteverhogingen. Deze renteverhogingen zijn een extra rem op economische groei, omdat ze investeringen ontmoedigen en staan juist haaks op de wens van Trump voor renteverlagingen ten behoeve van economische groei en meer investeringen.

Trumps handelstarieven: politieke strategieën en economische gevolgen

Sinds de verkiezing van Trump is de Amerikaanse dollar aanzienlijk sterker geworden. De reden hiervoor is dat de markt verwacht dat door het gevoerde economische beleid, inclusief de importheffingen, de rente in de VS minder snel zal dalen dan in bijvoorbeeld Europa. De financiële markten negeren daarmee de oproep van Trump aan de FED om de rente sneller te verlagen. Een terechte reactie, aangezien de centrale bank een onafhankelijke positie heeft en een mandaat om inflatie te bestrijden. Het beleid van de FED zou dus politiek onafhankelijk moeten zijn. FED-voorzitter Powell heeft ook aangegeven geen gehoor te zullen geven aan Trump zijn oproep.

Dollar is aanzienlijk sterker geworden

Bron: LSEG Eikon

Impact van de nieuwe China-VS handelsoorlog

Waar Canada en Mexico de aangekondigde invoerheffingen vooralsnog opgeschort hebben zien worden, krijgt China vanaf 10 februari wél te maken met Trumps tarieven. In reactie daarop heeft China al een pakket tegenmaatregelen aangekondigd. Zo zullen er invoerheffingen van 15% worden gehandhaafd op kolen en LNG, en 10% op olie en landbouwmachines uit de VS. Daarnaast hebben Chinese autoriteiten exportrestricties aangekondigd met betrekking tot zeldzame metalen. Ten slotte heeft de Chinese regering aangekondigd een aanklacht in te dienen bij de Wereldhandelsorganisatie (WTO).

De directe gevolgen van deze heffingen op de oliemarkten zullen waarschijnlijk beperkt blijven. In China was Amerikaanse olie in 2024 goed voor nog geen 2% van de import, of gemiddeld 194 duizend vaten per dag (kv/d). In de huidige context van een ruime oliemarkt zullen Chinese afnemers weinig moeite hebben om elders olie in te kopen. Tegelijkertijd beslaat de Chinees-Amerikaanse oliehandel slechts 1,5% van Amerikaanse olie-uitvoer. Ondanks de kopersmarkt zullen de maatregelen geen groot effect hebben op de olie-export van de VS gezien het lage marktaandeel.

De tarieven op LNG zullen een groter effect hebben voor Chinese afnemers. In 2024 voerde China voor 4,4 miljoen ton aan LNG¹ in uit de VS. Dit volume beslaat 5,5% van Chinese LNG-invoer en 5% van Amerikaanse LNG-uitvoer. Producenten uit de VS zullen weinig moeite hebben om nieuwe afnemers te vinden, lettend op de huidige krapte op de LNG-markt. Op korte termijn zal het invoertarief de gasprijzen in China omhoog drukken. Echter zal het effect op lange termijn beperkt blijven, naarmate handelsroutes zich herschikken. Amerikaanse LNG-tankers zullen in toenemende mate richting Europa bewegen terwijl LNG vanuit het Midden-Oosten in de vraag van Chinese afnemers zullen voorzien.

¹ De omreken-ratio voor LNG van tonnen naar kubieke meters hangt af van een aantal factoren zoals temperatuur en de compositie van het gas. Bestaande omreken-ratio's voor 1Mt LNG lopen van 1,26 bcm tot 1,40 bcm. Dit betekent dat China's invoer van Amerikaanse LNG in 2024 tussen de 5,5 bcm en 6,2 bcm lag.

De gevolgen van mogelijke handelsrestricties met Mexico & Canada

Wanneer de dreiging van een handelsconflict tussen de VS en Mexico of Canada realiteit wordt, zal er een sterker effect zijn op de fysieke handel van olie en gas dan bij China het geval is. In 2023 kwam respectievelijk 60% en 11% van de Amerikaanse import van ruwe olie uit Canada en Mexico. Met name raffinaderijen in het midden- en noordwesten van de VS zijn in hoge mate afhankelijk van uit Canada geïmporteerde olie.

Canadese olie is “zwaarder” dan olie uit Amerikaanse bodem, wat betekent dat het stroperiger is en een hoger zwavelgehalte heeft. Raffinaderijen die Canadese olie gebruiken zijn ingesteld op deze eigenschappen, waardoor overstappen naar “lichtere” Amerikaanse olie niet zomaar mogelijk is. Tegelijkertijd hebben raffinaderijen in deze gebieden weinig toegang tot andere bronnen van zware olie, waardoor het effect van de tarieven voor deze bedrijven het meest voelbaar zal zijn.

Het zuiden van de VS, waar nagenoeg alle Mexicaanse olie-invoer naartoe gaat, heeft doorgaans toegang tot flexibele maritieme olievoorziening. Hierdoor zal het effect van de tarieven op Mexicaanse olie beperkter zijn. Toch leidt het tot een toename van onzekerheden in de aanvoerlijnen en verhoogde inkoop tarieven van deze raffinaderijen. Hun hogere kostprijs leidt tot een voordeel voor raffinaderijen in met name het Midden-Oosten en Azië. Raffinaderijen die zwaardere oliën kunnen verwerken, terwijl de marges van raffinaderijen in de VS onder druk komen te staan. Hogere brandstofprijzen in de VS, met name voor benzine waarvoor de VS netto importeur is, lijken daarom onontkoombaar op het moment dat deze invoerheffingen ingaan.

Voor diesel zal de prijssimpact vooral in Europa voelbaar zijn, met de VS als belangrijkste leverancier. Markthandelaren daarentegen zullen positiever reageren. Zij zijn gebaat bij volatiliteit en onzekerheden in de markt. Al met al zullen de tarieven de prijs van olie en olieproducten in de VS omhoog drukken. Dit benadeelt het concurrentievermogen van de Amerikaanse industriële sectoren.

Netwerk oliepijpleidingen VS, Canada

Bron: Canada Association of Petroleum Producers

Ook in Canada en Mexico zullen de gevolgen van de tarieven voelbaar zijn. 96% van Canadese olieproductie vindt plaats in het westen van het land. Tot mei 2024 was de pijpleidingcapaciteit naar de kust beperkt, waardoor 97% van de olie-uitvoer voor de VS bestemd was. Dankzij de aanleg van de *Trans Mountain Expansion* pijpleiding is export naar de Aziatische markt gegroeid. Met een capaciteit van 890 kv/d kan deze pijpleiding iets minder dan een kwart van Canada's olie-export dekken. Amerikaanse tarieven op Canadese olie zullen dan ook alsnog Canadese olieproducenten sterk raken. Bovendien is Canada van de VS afhankelijk voor de interne, of nationale, olietransport. De enige pijpleiding om olie van West- naar Oost-Canada te transporteren loopt namelijk door de VS. Dit betekent dat handelsrestricties op olie tussen de twee landen ook een prijsopdrijvend effect zal hebben voor (West-)Canadese olie in Oost-Canada.

Trumps handelstarieven: politieke strategieën en economische gevolgen

Ook Mexicaanse raffinaderijen lijden al jaren aan een gebrek aan investeringen, waardoor deze niet in staat zijn om de zware Mexicaanse olie te raffineren. Het resultaat is dat, hoewel meer dan de helft van Mexicaanse olie-uitvoer voor de VS is bestemd, Mexico in 2023 voor 93% afhankelijk was van de VS voor geraffineerde olieproducten. Handelsrestricties op olieproducten zullen dan ook: (1) het verdienmodel van Mexicaanse ruwe olie verzwakken, welke al op losse schroeven staat; en (2) de prijs van geraffineerde olieproducten in Mexico omhoog drukken.

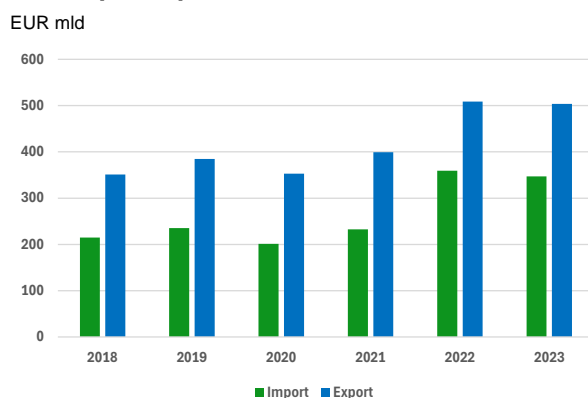
Tevens zal een handelsconflict tussen de VS en zijn buurlanden gevolgen hebben voor de gasmarkten. Hoewel de VS een netto-gasexporteur is, importeert het een aanzienlijke hoeveelheid aardgas. In 2023 werd 9% van de totale gasvraag in de VS gedekt door import. Nagenoeg dit volledige volume (99,5%) kwam uit Canadese bodem. Dit gas wordt met pijpleidingen geïmporteerd, waardoor verkoop aan andere regio's in veel gevallen niet mogelijk is. In tegenstelling tot olieconsumenten hebben afnemers van Canadees gas wél toegang tot andere (binnenlandse) gasmarkten. Desondanks zullen invoertarieven op Canadees gas een opdrukkend effect hebben op de Amerikaanse gasprijzen.

Netto-gasuitvoer van de VS naar Mexico in de eerste helft van 2024 besloeg gemiddeld 175 miljoen kubieke meter per dag (mcm/d), wat op jaarbasis zou optellen tot 65 miljard kubieke meter (bcm). Dit volume is goed voor 30% van Amerikaanse gasexport en 74% van Mexicaanse gasvraag. Een deel van dit volume wordt vanuit Mexico opnieuw geëxporteerd in de vorm van LNG. Al met al zouden de economische gevolgen van (wederzijdse) importtarieven voor de onderlinge gasmarkt groot zijn.

Europese economische afhankelijkheden van de VS

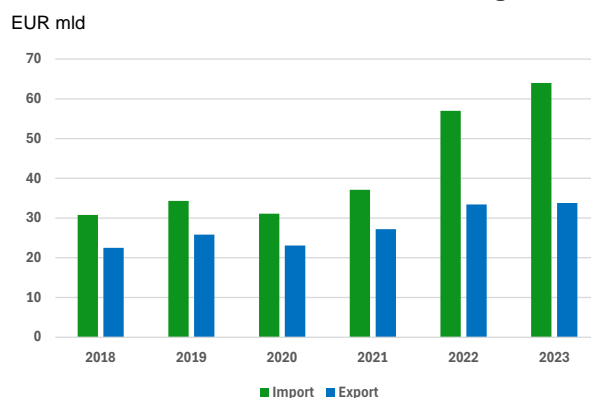
Trump heeft nog geen concrete uitspraken gedaan over de omvang van (eventuele) importheffingen op goederen uit de EU. Het is echter geen geheim dat de negatieve onderlinge handelsbalans voor Trump in doorn in het oog is. Op de linker grafiek hieronder is te zien dat de EU al jaren voor een veel grotere waarde aan goederen naar de Verenigde Staten exporteert dan importeert. In 2023 bedroeg de exportwaarde van goederen van de EU naar de VS ruim EUR 500 miljard. De Europese import vanuit de VS daarentegen, omvatte een waarde van bijna EUR 350 miljard. Met andere woorden, het tekort op de Amerikaanse handelsbalans was in 2023 zo'n EUR 150 miljard.

Ruime plus op handelsbalans EU met VS...

Bron: Eurostat

Maar de situatie is voor Nederland omgekeerd

Bron: CBS

Als we kijken naar de Nederlandse situatie, zien we juist een omgekeerd beeld. Waar de EU een plusje noteert, kijkt Nederland al jarenlang aan tegen een minnetje op de onderlinge handelsbalans met de Amerikanen. De negatieve handelsbalans van Nederland met de VS is grotendeels te verklaren door onze functie als internationaal doorvoerland. Veel goederen die bestemd zijn voor de Europese markt komen bijvoorbeeld via de Rotterdamse haven binnen. Deze Nederlandse rol in de internationale handel maakt ons logischerwijs extra kwetsbaar voor de effecten van Amerikaanse

Trumps handelstarieven: politieke strategieën en economische gevolgen

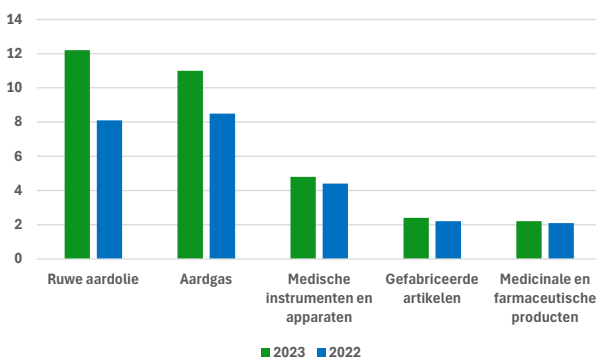
invoerheffingen gericht tegen de EU en de tarieven of anderszins handelsbeperkingen die de EU daar tegenover zet.

Nederland kwetsbaar als doorvoerland

Hoewel goederenimport een financiële uitstroom betekent, levert importwaarde, voornamelijk voor doorvoerlanden zoals Nederland, juist ook economische waarde op in de vorm van economische activiteit (banen). Daarom is de optelsom van export- en importwaarde ook een belangrijke graadmeter voor de economische waarde die onderlinge handel een land biedt. De totale waarde van de handel in goederen tussen de EU en de VS (import plus export) bedroeg in 2023 zo'n EUR 850 miljard. Dit komt grofweg overeen met 5% van het BBP in de EU. In Nederland was de totale waarde van de handel in goederen met de VS bijna EUR 100 miljard. Dit vertaalt naar een omvang die zo groot is als bijna 10% van het Nederlandse BBP.

Olie en gas veruit de belangrijkste importproducten voor Nederland

% van totale importwaarde

Bron: CBS

Tot slot zien we op de handelsbalansen tussen de VS en de EU en Nederland een forse toename, zowel in import- als in exportwaarde na 2021. Deze toename is grotendeels door twee factoren te verklaren. Allereerst kwam de wereldeconomie vanaf 2022 na de coronapandemie steeds meer op gang. Daarnaast vielen in 2022 grote delen van de Russische pijpleidingleveringen van aardgas naar de EU weg. De EU ging zich als gevolg daarvan roeren op de mondiale markt van LNG om in zijn aardgasvraag te voorzien. Sinds 2022 komen grote delen van de door de EU ingevoerde LNG uit de Verenigde Staten. Uit de grafiek hierboven kunnen we opmaken dat de totale importwaarde van ruwe aardolie en aardgas in 2023 meer dan 20% van de volledige importwaarde uit de VS betrof.

Al met al is Nederland in het bijzonder kwetsbaar voor een eventuele handelsoorlog tussen de EU en de VS. Dit komt enerzijds door de functie van Nederland als internationaal doorvoerland, en anderzijds door de toegenomen afhankelijkheid van leveringen van Amerikaans aardgas en -olie als gevolg van de energiecrisis.

Trump heeft zijn pijlen ook gericht op andere olieproducerende landen

Onder Biden werden de sancties tegen Russische olie, en met name het verscheppen daarvan, net voor zijn aftreden flink versterkt. Wanneer Trump besluit om de sancties door te zetten en streng te handhaven zal dit de Russische olie-uitvoer verder raken. Momenteel heerst – vooral in India – onder afnemers het vermoeden dat Trump de sancties minder streng zal handhaven waardoor Russische olie via zogenaamde sluiproutes kan worden gekocht. Een strenge(re) handhaving van de sancties kan als gevolg hebben dat ook Indiase afnemers op zoek moeten naar niet-Russische olie. Mocht Trump de teugels inderdaad (deels) laten vieren, zullen de langetermijengevolgen van de sancties

beperkt zijn. Rusland zal relatief makkelijk afnemers kunnen vinden, waardoor het effect op het wereldwijde aanbod beperkt blijft.

Op het World Economic Forum eiste de president dat OPEC+ de kosten van olie moest laten zakken. Een productieverhoging vanuit OPEC+ zou de prijs van olie naar beneden drukken, wat ook de omzet van Russische producenten zou raken. OPEC+ had al aangekondigd om hun productiebeperking vanaf april 2025 af te bouwen, waarmee hun intenties in theorie aan Trumps eisen voldoen. Het valt echter nog te bezien of OPEC+ zijn productie vanaf april daadwerkelijk zal verhogen, gezien een lagere olieprijs de staatsinkomsten van deze landen zal schaden. Aan de andere kant klinken er vanuit Trump en zijn ministers geluiden over mogelijke sancties op Iran en Venezuela. Amerikaanse sancties op de olie-industrie van deze landen zouden dan weer een prijsverhogend effect hebben.

De ongemakkelijke relatie tussen Trump en olieprijsen

Tot op heden is de impact van de eerste twee weken Trump op de energiemarkten nog redelijk beperkt. De olieprijsen reageerden flauw op de aankondiging van de importtarieven voor Canada en Mexico, ondanks de significante handelsstromen. De wederzijdse importtarieven tussen China en de VS hebben ook weinig invloed op de olieprijsen als gevolg van de lage handelsvolumes. Daar komt bij dat de reactie van OPEC+ ook de markten heeft gekalmeerd doordat het voorgenomen beleid ten aanzien van productieverhogingen vanaf maart afgelopen week opnieuw werd bevestigd.

De moeilijkheid van Amerikaanse presidenten ten aanzien van de olieprijs zit in het dilemma dat kiezers erg gevoelig zijn voor (te) hoge brandstofprijzen. Menig Amerikaans president – inclusief Trump – heeft gepleit voor lagere olieprijsen, zeker in aanloop naar de verkiezingen. Tegelijkertijd is de VS de grootste olieproducent ter wereld. Deze olieproductie komt tot stand door de inzet van honderden commerciële partijen. De afgelopen jaren zijn deze bedrijven steeds meer gaan focussen op cashflow en rentabiliteit van hun exploratieactiviteiten. Oftewel, zij produceren alleen als dit economisch verantwoord is. Een té grote prijsdaling zal projecten minder of niet rendabel maken, waardoor de productiegroei stopt, of de productie zelfs kan afnemen.

Het is dus zoeken naar een evenwichtsprijs waarbij de Amerikaanse olieproducenten én de consumenten (lees kiezer) tevreden zijn. Dit hoeft niet per se een prijs te zijn waarbij de rest van de internationale markt deze evenwichtsprijs ziet. Met name grote olieproducenten Saoedi-Arabië en Rusland hebben hier niet alleen een sterke mening over, maar ook een grote invloed op via OPEC+. Tegelijkertijd heeft de op-een-na grootste consument – China – ook een belangrijke rol ten aanzien van de prijs van olie in de vorm van mate van economische groei.

Europese import-afhankelijkheid van aardgas

Een grotere impact zien we op de gasmarkten, hoewel dat op dit moment nog slechts in beperkte mate aan het beleid van Trump toe te wijzen valt. Vooral de hogere gasvraag vanuit Europa door kouder weer en de noodzaak voor meer LNG-import leidt momenteel tot steun voor de TTF-gasprijs. Toch zit in potentie voor Europa hier een groter prijsrisico dan bij olie. Dit is voornamelijk te verklaren doordat de diversificatieopties voor olie een stuk groter zijn dan voor gas. De Europese gaswinning staat al jaren onder druk. Daarnaast is de aanvoer van Russisch pijpleidinggas naar nagenoeg nul teruggebracht, en willen de Europese leiders liever vandaag dan morgen van de afhankelijkheid van Russische LNG af. Hierin kunnen de Europese leiders en Trump elkaar op korte termijn mogelijk vinden. Trump wil dat Europa meer LNG van de VS koopt, en de EU heeft een grote opgave om de gasvoorraden tijdig – en tegen een niet al te hoog tarief – te vullen voor de winter van 2025/26.

Tegelijkertijd komt nagenoeg de helft van de Europese LNG-importen nu al uit de VS. Een verdere toename zou de afhankelijkheid van Amerikaans gas onverantwoord groot maken, vergelijkbaar met de situatie van enkele jaren eerder toen Europa erg afhankelijk was van Russisch aardgas. Hoewel meer import van LNG dus voor de korte termijn wellicht een win-win situatie oplevert, is Europa ook gebaat bij voorzichtigheid en diversificatie van leveranciers als het gaat om de langere termijn.

Tot slot hebben we veel bedrijfsactiviteiten, of investeringen ten behoeve van bedrijfsactiviteiten, gerelateerd aan hernieuwbare energie zien verplaatsen naar de VS als gevolg van de Inflation Reduction Act subsidies, beschikbaar gesteld in de vorige presidentsperiode door Joe Biden. Donald Trump heeft veel van de steunmaatregelen ten behoeve van hernieuwbare energie 'on hold' gezet. Dit biedt in potentie kansen voor Europa. Een gelijk speelveld is iets waar de Europese, en zeker de Nederlandse, industrie al een tijd voor pleit. Zo'n gelijk speelveld creëer je mede door de kosten in Europa te verlagen, naast versoepeling van de wet- en regelgeving. Toch kunnen hogere kosten in de VS ook helpen om het prijsverschil tussen de continenten te verkleinen. Of het een gunstige ontwikkeling is voor de energietransitie in het algemeen kun je je echter afvragen.

Voor meer informatie over deze update, of over de andere diensten van Publieke Zaken, Energy Research & Strategy kunt u contact opnemen met:

Hans van Cleef – hans.vanCleef@publiekezaken.eu / 0031- 6 30 90 33 76
Bart van der Pas – bart.vanderpas@publiekezaken.eu / 0031 – 6 36 52 95 51
Fabian Steenbergen – fabian.steenbergen@publiekezaken.eu / 0031 - 6 18 55 34 46
Guusje Schreurs – guusje.schreurs@publiekezaken.eu
Floris Maarse – floris.maarse@publiekezaken.eu

DISCLAIMER

Dit document is samengesteld door Publieke Zaken B.V. ("PZ"), afdeling Energy Research & Strategy ("ERS"). Dit document is uitsluitend bestemd voor degene aan wie het door PZ ERS rechtstreeks is verzonden. Dit document dient uitsluitend ter informatie en vormt geen aanbod van effecten aan het publiek, noch enig advies met betrekking tot de financiële markten, energiemarkten, het doen van beleggingen, kostenbeheer en/of zakelijke activiteiten, noch een uitnodiging tot deze handelingen. Financiële handelingen of transacties kunnen derhalve niet berusten op (de informatie in) dit document. PZ, inclusief ERS, haar bestuurders noch haar werknemers geven enige verklaring of garantie, expliciet of impliciet, omtrent de nauwkeurigheid, volledigheid of juistheid van dit document en de bronnen die hierin worden vermeld en zij aanvaarden geen aansprakelijkheid voor enig verlies of schade, direct of indirect. De opvattingen en meningen in dit document kunnen op elk moment veranderen en PZ (ERS) is niet verplicht de informatie in dit document na de datum ervan bij te werken. De visie van PZ ERS komt tot stand onafhankelijk van de andere bedrijfsactiviteiten van PZ. Dit document mag niet worden verspreid aan personen in de Verenigde Staten of aan "US persons" zoals gedefinieerd in Regulation S van de United States Securities Act van 1933, zoals gewijzigd.

© Copyright Publieke Zaken B.V. 2025. Alle rechten worden voorbehouden. Het is niet toegestaan dit document (geheel of gedeeltelijk) te kopiëren, te verspreiden of door te geven aan derden.